

Seat No. : _____

MA-01

Sanskrit Paper-I (Special)

- (१) उत्तररामचरितम्
(२) मालतीमाधवम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks: 100

- सूचना : (1) प्रश्नपत्रનો प्रश्नक्रमांक उत्तरवहीमां दर्शावो.
(2) જમણી તરફના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(1) Write the question no. & the question paper correctly in your answer book.
(2) Figures to the right indicate marks of the question.

૧. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ નો અનુવાદ કરો : (૧૨)

1. (a) Translate any **three** of the following : (12)

- (१) विनिश्चेतुं शक्यो न सुखमिति वा दुःखमिति वा
प्रमोहो निद्रा वा किमु विषविसर्पः किमु मदः ।
तव स्पर्शो स्पर्शो मम हि परिमूढेन्द्रियगणो
विकारश्चैतन्यं भ्रमयति च संमीलयति च ॥
- (२) पुरा यत्र स्रोतः पुलिनमधुना तत्र सरितां
विपर्यासं यातो घनविरलभावः क्षितिरुहाम् ।
बहोर्दृष्टं कालादपरमिव मन्ये वनमिदं
निवेशः शैलानां तदिदमिति बुद्धिं द्रढयति ॥
- (३) दलति हृदयं गाढोद्वेगं द्विधा तु न भिद्यते
वहति विकलः कायो मोहं न मुञ्चति चेतनाम् ।
ज्वलयति तनूमन्तर्दाहः करोति न भस्मसात्
प्रहरति विधिर्मर्मच्छेदी न कुन्तति जीवितम् ॥
- (४) शिशुर्वा शिष्या वा यदसि मम तत्तिष्ठतु तथा
विशुद्धेरुत्कर्षस्त्वयि तु मम भक्तिं द्रढयति ।
शिशुत्वं स्त्रैणं वा भवतु ननु वन्द्यासि जगतां
गुणाः पूजास्थानं गुणेषु न च लिङ्गं न च वयः ।

- (५) यथेन्दावानन्दं व्रजति समुपोढे कुमुदिनी
तथैवास्मिन्दृष्टिर्मम कलहकामः पुनरयम् ।
रणत्कारक्रूरक्वणितगुणगुञ्जद्गुरुधनु
धृतप्रेमा बाहुर्विकचविकरालोल्बणरसः ॥
- (६) पाप्मभ्यश्च पुनाति वर्धयति च श्रेयांसि सेयं कथा
मङ्गल्या च मनोहरा च जगतो मातेव गङ्गेव च ।
तामेतां परिभावयन्त्वभिनयैर्विन्यस्तरूपां बुधाः
शब्दब्रह्मविदः कवेः परिणतां प्राज्ञस्य वाणीमिमाम् ॥

१. (अ) नीयेनाभांथी गमे ते त्रषा नो संदर्भ समजावो : (१२)

1. (b) Explain with context any **three** : (12)

- (१) देव उपस्थितः ।
(२) अहो उत्खातमिदानीं मे परित्यागलज्जाशल्यमार्यपुत्रेण ।
(३) पुटपाकप्रतीकाशो रामस्य करुणो रसः ।
(४) तीर्थोदकं च वह्निश्च नान्यतः शुद्धिमर्हतः ।
(५) अहो संविधानकम् ।
(६) एष ते काव्यार्थः ।

२. नीयेनाभांथी गमे ते भे पर विवेचनात्मक नोध लभो : (१२)

2. Write a critical note on any **two** : (12)

- (१) भवभूति-नाम
(1) Bhavabhūti's name
(२) शम्बूकवधप्रसङ्गः ।
(३) उत्तररामचरितना योथा अंकनो विष्कम्भक
(3) Viṣkambhaka of the fourth act of the उत्तररामचरितम्
(४) गर्भनाटकम्

३. एको रसः करुण एव उत्तररामचरितना संदर्भमां आ विधाननी यथा करो. (१४)

3. एको रसः करुण एव Discuss this statement in the context of the उत्तररामचरितम्. (14)

अथवा/OR

३. उत्तररामचरितनी आधार सामग्री दर्शावी भवभूतिअे करेलां परिवर्तनोनुं औचित्य यथा. (१४)

3. Pointing out the sources of the Uttararāmacaritam, discuss the propriety of the changes brought about by Bhavabhūti. (14)

४. (अ) नीचेनामांथी गमे ते त्रश नो अनुवाढ करो : (१२)

4. (a) Translate any **three** of the following : (12)

- (१) कल्याणानां त्वमसि महसां भाजनं विश्वमूर्ते
धुर्यां लक्ष्मीमथ मयि भृशं धेहि देव प्रसीद ।
यद्यत्पापं प्रतिजहि जगन्नाथ नम्रस्य तन्मे
भद्रं भद्रं वितर भगवन्भूयसे मङ्गलाय ॥
- (२) ज्वलतु गगने रात्रौ रात्रावखण्डकलः शशी
दहतु मदनः किं वा मृत्योः परेण विधास्यति ।
मम तु दयितः श्लाध्यस्तातो जनन्यमलान्वया
कुलममलिनं न त्वेवायं जनो न च जीवितम् ॥
- (३) चिरादाशातन्तुस्त्रुटतु बिसिनीसूत्रभिदुरो
महानाधिर्व्याधिर्निरवधिरिदानीं प्रसरतु ।
प्रतिष्ठामव्याजं व्रजतु मयि पारिप्लवधुरा
विधिः स्थैर्यं धत्तां भवतु कृतकृत्यश्च मदनः ॥
- (४) लीनेव प्रतिबिम्बितेव लिखितेवोत्कीर्णरूपेव च
प्रत्युप्तेव च वज्रलेपघटितेवान्तर्निखातेव च ।
सा नश्चेतसि कीलितेव विशिखैश्चेतोभुवः पञ्चभि —
श्चिन्तासंततितन्तुजालनिबिडस्यूतेव लग्ना प्रिया ॥
- (५) गाढोत्कण्ठकठोरकेरलवधूगण्डाच्छपाण्डुच्छदै —
स्ताम्बूलीपटलैः पिनद्धफलितव्यानम्रपूगद्गुमाः ।
कक्कोलीफलजग्धमुग्धविकिरव्याहारिणस्तद्भुवो
भागाः प्रेङ्खितमातुलुंगवृतयः प्रेयो विधास्यन्ति वाम् ॥
- (६) एतस्मिन्मदकलमल्लिकाक्षपक्ष —
व्याधूतस्फुरदुरुदण्डपुण्डरीकाः ।
बाष्पाम्भः परिपतनोद्गमान्तराले
दृश्यन्तामविरहितश्रियो विभागाः ॥

૪. (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ નો સંદર્ભ સમજાવો : (૧૨)
4. (b) Explain any **three** with context : (12)
- (૧) પ્રભવતિ નિજસ્ય કન્યકાજનસ્ય મહારાજ ઇતિ ।
- (૨) કથમુપહારીકૃતાસ્મિ રાજસ્તાતેન ।
- (૩) ન ખલુ સ ઉપરતો યસ્ય વલ્લભઃ સ્મરતિ ।
- (૪) પ્રિયં ખલુ યુષ્માકં માલતીજીવિતં, ન પુનર્માલતી ।
- (૫) સૌદામિનીસ્ફુરણચ્ચલમેવ સૌખ્યમ્ ।
- (૬) કુસુમસધર્માણો હિ યોષિતઃ સુકુમારોપક્રમાઃ ।
૫. નીચેનામાંથી ગમે તે બે પર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : (૧૨)
5. Write a short critical note on any **two** : (12)
- (૧) બકુલમાલાપ્રસંગઃ
- (૨) શાર્દૂલ-વિદ્રવણપ્રસંગ
- (૨) Episode of a tiger running amok.
- (૩) માલતીમાધવ રૂપકમાં પ્રકૃતિનિરૂપણ
- (3) Description of nature in the Mālatīmādhava
- (૪) કામન્દકીનું પાત્ર
- (4) Character-sketch of Kāmandakī.
૬. “ ‘માલતીમાધવ’ ની કથાગૂંથણી શિથિલ છે.” આ વિધાનની સમીક્ષા કરો. (૧૪)
6. ‘The plot-construction of the Mālatīmādhava is loose.’ Critically examine this statement. (14)
- અથવા/OR**
૬. બન્ને રૂપકોને આધારે ભવભૂતિની પ્રણય-વિભાવના આલેખો. (૧૪)
6. Expound the conception of love on the basis of the two plays according to Bhavabhūti. (14)

